

Conceptverslag openbare vergadering algemeen bestuur Waterschap Limburg van woensdag 25 januari 2023

AB-voorstel 2023, nummer 16

Vergaderlocatie:

Roerzaal, <https://www.youtube.com/watch?v=kbCvM8tZPxE>

Aanwezig:

Mevrouw E.H.M. Vanderheijden-Knops en de heren G.P.J. Lemlijn, P.W.J. Litjens en C.T.G. Wolfhagen, vertegenwoordigers van de fractie Ongebouwd

De heren M.A.T.M. Bouts, J.A.M. Houwen en H.J.W. Verdellen, vertegenwoordigers van de fractie Bedrijven

De dames M.M. Dielissen en W. Medendorp en de heren G. IJff, A.A.A. Jansen en P.C.M. Freij, vertegenwoordigers van de fractie Water NATUURLijk

De dames J.S.E. Van Wersch en F.M.M.U. Wijnen-Kivit en de heren E.H.S. Beckers, G.J.C. Bongers, M.A.M. Breugelmans, R.E.W.M. Dupont, R.P.E. Pustjens, H.G.H.M. Quaedvlieg, R.L.M. Sleijpen en H.L. Stribos, vertegenwoordigers van de fractie Waterbelang

De heer J.A.M. Arntz, vertegenwoordiger van de fractie 50PLUS

De heer A.M. Berger, vertegenwoordiger van de fractie Lokaal-Limburg

De heren J.P.C. Achten en G.M. Noteborn, vertegenwoordigers van de fractie VVD

- Voorzitter: de heer P.F.C.W. van der Broeck
- Wnd. secretaris-directeur: mevrouw E.M. van der Kuil

Afwezig:

De heren C.F.B. Drummen, J.H. Hanbeukers, J.C. Jonker en J.H.G.M. Teeuwen

Verslaglegging:

Notuleerservice Nederland

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
1	ALGEMEEN	
1.1	Opening, mededelingen en vaststelling agenda <u>Opening</u> De <u>voorzitter</u> , de heer <u>Van der Broeck</u> , opent om 15.00 uur de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom. <u>Mededeling</u>	Agenda conform het voorgestelde vastgesteld.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
1.2	Afmeldingen zijn ontvangen van de heren Drummen, Hanbeukers, Jonker en Teeuwen. Het is niet gelukt het Cebeonrapport met een opvatting van het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg aan te bieden. Het onderwerp wordt voor de volgende vergadering geagendeerd. Verder is het de eerste keer dat er twee moties vreemd aan de orde van de dag zijn, welke aan het einde van de vergadering worden besproken. De indieners van de moties krijgen het woord. <u>Fractie Ongebouwd</u>, de heer <u>Litjens</u>, heeft de motie vreemd aan de orde van de dag ingediend. Het onderwerp is het nieuwe GLB en kansen voor Waterschap Limburg. Fractie <u>VVD</u>, de heer <u>Noteborn</u>, heeft een motie over kernenergie ingediend. <u>Fractie VVD</u>, de heer <u>Achten</u>, merkt op dat in de commissievergadering is aangegeven dat agendapunt 3.1 en 3.2 geagendeerd kunnen worden als hamerstuk. Tijdens de vergadering van de commissie WZW is echter aangegeven: met inachtneming van de toezeggingen die door de portefeuillehouder zijn gedaan. Deze toezeggingen zijn echter niet terug te vinden in het conceptverslag van de commissievergadering, dat bij de vergaderstukken is gevoegd. Kan de portefeuillehouder bevestigen dat hetgeen is besproken, wordt meegenomen in het verdere proces? Portefeuillehouder de heer <u>Jansen</u> kan dit toezeggen. De <u>voorzitter</u> wijst erop dat de verslagen van de commissievergaderingen in de commissievergaderingen worden behandeld. Spreekrecht toehoorders <i>Er hebben zich geen insprekers gemeld.</i>	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
1.3	Conceptnotulen openbare vergadering algemeen bestuur 30 november 2022 (AB-voorstel 2023, nummer 2) Voorstel: vaststellen. Fractie Water NATUURLijk, de heer <u>Freij</u>, merkt op dat mevrouw Van Wersch op pagina 61 heeft toegezegd om in de eerstvolgende commissievergadering van WZW uitgebreid in te gaan op het thema droogte en grondwaterproblematiek. Mevrouw Van Wersch heeft toen aangegeven dat het niet lukt in de eerstvolgende vergadering. Hij vraagt naar de stand van zaken. Portefeuillehouder mevrouw <u>Van Wersch</u> deelt mede dat dit staat gepland voor de informatieve commissievergadering op 15 februari 2023. Fractie VVD, de heer <u>Achten</u>, heeft een tekstuele opmerking over bladzijde 6. Er staat 'koop', maar dat moet zijn 'scope'. Op bladzijde 30 bij de inbreng van de VVD moet het niet zijn 'mededeling', maar 'meerderheid'.	Vastgesteld met inachtneming van de aangegeven aanpassingen.
1.4	Lijst van toezeggingen aan het algemeen bestuur Voorstel: instemmen met het afvoeren van toezeggingen nummer 90 en 102. De lijst van toezeggingen overigens voor kennisgeving aannemen. Fractie <u>Bedrijven</u>, de heer <u>Verdellen</u>, merkt op dat twee gedane toezeggingen ontbreken. Er is een toezegging gedaan met betrekking tot de Zero Based Budget-analyse voor aanvang van de nieuwe bestuursperiode. Ook was toegezegd de behandeling van het Cebeonrapport, wat niet op de lijst staat. Het is prettig als dat soort zaken ook in de lijst worden opgenomen. De <u>voorzitter</u> antwoordt dat de toezegging over het Cebeonrapport in de commissievergadering is gedaan. De opmerking is gemaakt, in de commissievergadering is toegezegd dat hierop in het AB wordt teruggekomen en dat is	Conform voorstel besloten.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	herhaald. Fractie <u>Bedrijven</u>, de heer <u>Verdellen</u>, zegt dat in de commissie iets anders is gezegd dan wat wordt geformuleerd, maar dat is geen probleem. Maar de toezegging voor de Zero Based Budget-analyse is wel gedaan en staat niet op de lijst. De <u>voorzitter</u> zegt toe dat de Zero Based Budget-analyse zal worden toegevoegd.	
1.5	Stand van zaken aangenomen moties Voorstel: instemmen met het afvoeren van motie 11. De stand van zaken aangenomen moties overigens voor kennisgeving aannemen. Fractie <u>Ongebouwd</u>, mevrouw <u>Vanderheijden-Knops</u>, merkt op dat op de lijst nog moties staan uit 2020 en 2021. Er wordt voor gepleit om vaart te zetten achter de uitvoering van de moties.	Conform voorstel besloten.
2	INFORMATIEF	
2.1	Voortgangsrapportage HWBP Q3-2022 Voorstel: de voortgangsrapportage Q3-2022 voor Programma HWBP-WL voor kennisgeving aannemen.	Conform voorstel besloten.
3	HAMERSTUKKEN	
3.1	Waterschapsverkiezingen 2023; aanwijzen Roermond als vestigingsplaats voor het Centraal Stembureau Voorstel: de gemeente Roermond aanwijzen als vestigingsplaats voor het Hoofdstembureau/Centraal Stembureau.	Conform voorstel besloten.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
3.2	Aanpak om te komen tot een visie op decentraal zuiveren Waterschap Limburg Voorstel: 1. instemmen met de voorgestane aanpak zoals beschreven in de bijlage; 2. vragen en suggesties voor aanvullingen van de voorgenomen aanpak benoemen; 3. instemmen met het voornemen om deze aanpak in 2023 verder uit te werken.	Conform voorstel besloten.
3.3	Besluitvorming naar aanleiding van systeemsprongstudie Geleenbeek Voorstel: 1. kennisnemen van de conclusies van het onderzoek in het kader van de Systeemsprong Geleenbeek; 2. instemmen met uitstel van de uit te voeren KRW-maatregelen op de RWZI Hoensbroek tot na afronding van het nadere onderzoek in 2023.	Conform voorstel besloten.
4	BESPREEKSTUKKEN	
4.1	Routekaart Maas2050 Voorstel: de bijgevoegde Routekaart Maas2050 (bijlage 1) vaststellen. <i>EERSTE TERMIJN</i> Fractie <u>Ongebouwd</u>, mevrouw <u>Vanderheijden-Knops</u>, heeft tijdens de commissievergadering al aangegeven de routekaart duidelijk te vinden, maar wel kort. Feitelijk heeft het algemeen bestuur slechts bevoegdheid in de besluitvorming bij het vaststellen van de begroting, de meerjarenraming en bij grote afwijkingen in tijd en geld. In het verdere traject wordt voorgesteld om het algemeen bestuur 'bij te praten'. Het gaat hier om een totale omvang van projecten van 1,28 miljard euro voor Maas2050 en 128 miljoen euro voor rekening van Waterschap Limburg. Het algemeen bestuur moet niet alleen kunnen besluiten over de allround budgetten, maar moet ook inhoudelijk meer invloed kunnen uitoefenen op de uitvoering	Conform voorstel besloten.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	van de diverse projecten. In de commissievergadering was ook onder andere de fractie Water NATUURLijk van mening dat het algemeen bestuur meer in positie moet worden gebracht, onder andere gezien de enorme ingrepen in het landschap. Naar aanleiding van het voorstel in de commissie om het onderwerp na de verkiezingen nader te bespreken, wordt graag een bevestiging gezien van het hetgeen daar is toegezegd. Ten aanzien van de voorfinanciering is door de portefeuillehouder aangegeven dat er maximaal wordt ingezet op de prioritering. Dat is natuurlijk een prima strategie. De portefeuillehouder gaf aan dat er ook zal worden gekeken naar het krijgen van meer inzicht in de kosten van voorfinanciering als het HWBP met de projecten instemt. Er wordt een toezegging gevraagd het onderwerp te zijner tijd te agenderen voor het algemeen bestuur. Fractie <u>Bedrijven</u>, de heer <u>Verdellen</u>, merkt op dat in de commissie WBO positief is geadviseerd over het voorliggende voorstel. De commissie heeft haar zorgen en verwondering uitgesproken met betrekking tot de problematiek inzake de voorfinanciering. Het is zorgelijk en bijna lachwekkend om op basis van oud kaartmateriaal anno 2023 aan de laatste mem te hangen. Bovendien wordt voorbijgegaan aan de urgente veiligheidsissues in het werkgebied, zoals de hoogwaterperiode in 2021 heeft laten zien. Er wordt nogmaals aandacht gevraagd voor de herziening van de problematiek en het dagelijks bestuur wordt verzocht de urgentie hiervan waar ook mogelijk te onderstrepen en onder de aandacht te brengen, zodat wordt gekomen tot een bijdetijds zijnde systematiek en voorfinanciering niet meer aan de orde is. Fractie <u>VVD</u>, de heer <u>Achten</u>, vertelt dat de routekaart Maas2050 duidelijk aangeeft hoe het algemeen bestuur wordt meegenomen in het proces van programmering, rapportage en eventuele bijstelling. Het geeft inzicht in de verschillende fases om te komen tot realisatie. Hoe het in de praktijk gaat werken, zal in de komende jaren worden ervaren. Er kan akkoord worden gegaan met het vaststellen van de routekaart. Fractie <u>Lokaal-Limburg</u>, de heer <u>Berger</u>, ziet staan dat ook het landelijk HWBP en Waterschap Limburg breeduit worden	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	genoemd, maar moet er niet iets worden afgesproken met de buurlanden Duitsland en België, omdat zij toevoer van buiten op de Maas hebben? Het is overigens een goed voorstel. <u>Fractie Water NATUURLijk</u>, de heer <u>Freij</u>, zegt in de commissie een goed gesprek te hebben gehad over het onderwerp, waarbij de complimenten zijn uitgesproken over het programma Maas2050 en ook de routekaart in positieve zin is besproken. Daarbij is de vraag gesteld of het een gezamenlijk product is van HWBP en Waterschap Limburg, maar helaas was het antwoord dat het een product van het waterschap is. Het zou mooi zijn als het een gezamenlijk product wordt als HWBP zich achter de routekaart kan scharen. Langer is stilgestaan bij de positie van het algemeen bestuur in relatie tot het prachtige, indrukwekkende, zeer kostbare en zeer ingrijpende programma. Met passie is toen gesproken en daarbij kwamen ook enige emotie en boosheid. Dat is verder niet toegelicht, maar de boosheid, emotie en passie komen voort uit het feit dat al drie en een half jaar hetzelfde betoog wordt gehouden en er is beloofd dat te blijven herhalen. Maar het is niet meer van deze tijd om van het algemeen bestuur te verwachten dat een blanco cheque wordt afgegeven en dat dertig jaar aan de slag kan worden gegaan. Daarvoor is het thema te belangrijk, te ingewikkeld, te kostbaar en te langdurig. Om een algemeen bestuur maximaal in positie te brengen – want dat is waar de verontwaardiging/boosheid vandaan komt – en dat af te doen met themavergaderingen en een voortgangsrapportage, dan is dat niet maximaal in positie brengen. Het algemeen bestuur is maximaal in positie als er iets van gevonden mag worden en als er besluiten over worden genomen. Dat blijft een punt. Er wordt voorgesteld om in de vooravond van een nieuwe bestuursperiode hierover afspraken te maken. Dit punt is te gecompliceerd en te belangrijk om het af te doen met een voortgangsrapportage. De <u>voorzitter</u> bedankt voor de reacties, waaruit betrokkenheid klinkt en blijkt dat het een ontzettend belangrijk programma is. Dit kan ook namens portefeuillehouder de heer Teeuwen worden gezegd. Als naar de routekaart wordt gekeken, dan kan inderdaad tot de conclusie worden gekomen dat het algemeen bestuur alleen aan de beurt komt op het gebied van geld en voortgang. Bijvoorbeeld als er een nieuw project komt,	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	dan wordt dat eerst besproken in de klankbordgroep. De klankbordgroep is om te klanken met de portefeuillehouder. Zodoende kan deze al wat ophalen. Daarna komt het nieuwe project in een themabijeenkomst van het algemeen bestuur en wordt met elkaar verder de diepte in gegaan over de scope en dergelijke. Uiteindelijk wordt de goedkeuring voor de start van een project gegeven bij de kadernota of bij de begroting. Dat zijn de processtappen voor elk nieuw project. Er zijn er nu zeventien en er zal nog een aantal volgen. Die erbij komen, zullen langs het algemeen bestuur gaan. Pas als deze zijn geaccordeerd via de kadernota of begroting, gaan deze lopen. In die zin is er een grotere betrokkenheid dan alleen maar 'dit is het proces'. In de commissievergadering is geconcludeerd dat het de moeite waard is om hierin de verdieping te zoeken in de klankbordgroep. Er is geen twijfel over dat de portefeuillehouder en het dagelijks bestuur het algemeen bestuur in positie willen brengen. Het algemeen bestuur wil in positie worden gebracht en deze nemen. De heer Freij geeft duidelijk aan op de vooravond van de nieuwe coalitie hierover afspraken te maken en dat is de goede plek om dat te gaan doen. In de klankbordgroep wordt erover gepraat. Er moet met elkaar in de diepte op in worden gegaan. Het is mogelijk dat af te hechten in een nieuwe bestuursperiode. Het is goed om met elkaar te praten over hoe het zal gaan als er een voorfinanciering aan de orde is. Maar er moet ook worden begrepen, temeer omdat aan de laatste mem wordt gehangen, dat alles wat daarover wordt gezegd of een besluit dat daarover wordt genomen, een effect heeft op de prioritering en op het lobbytraject dat in Den Haag loopt. Er moet met elkaar een goede modus worden gevonden over hoe de voorfinanciering met elkaar te bespreken en hoe hieraan vorm en inhoud moet worden gegeven. Er wordt voorgesteld om in eerste instantie bij de klankbordgroep terug te komen en dat kan dan ook aan de vooravond van de nieuwe bestuursperiode verder worden afgehecht. Om bij de laatste mem en inbreng van de heer Verdellen te blijven: de urgentie zit uiteraard bij het dagelijks bestuur en heel duidelijk ook bij de minister. De ingediende proposities belopen alles bij elkaar 1,2 miljard euro, 600 miljoen euro klimaatadaptatie, 600 miljoen euro hoogwaterbeschermingsprogramma. De projecten die in de krant stonden, Venlo Vierwaarden en het Zuidelijk Maasdal Maastricht, worden expliciet genoemd en	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	zijn een gevolg van de ingediende propositie. Hieraan wordt hard gewerkt en er wordt druk op gezet. Bij de nieuwe prioriteringssysteematiek wordt ook de kaart getrokken op de plekken die nog niet eens op het niveau zijn van de oude normering, laat staan op het niveau zijn van de normeringen die sinds 2017 gelden. Deze kaart wordt maximaal getrokken. Evenzeer geldt voor het Maasdal een minimumveiligheidsniveau van een op de honderd jaar en dat is statistisch. In de praktijk wordt echter gezien dat in de afgelopen honderd jaar, tellende vanaf 1926, er vier keer hoogwater is geweest. Dus de statistiek komt niet overeen met de werkelijkheid. Daarvoor wordt bij de nationale beleidstafel aandacht gevraagd. Het is goed dat de heer Verdellen dit nog eens keer benadrukt. Hier wordt echt hard aan getrokken en in het afgelopen half jaar is bewezen hierin succesvol te zijn. Samenvattend op het gebied van de voorfinanciering en hoe het algemeen bestuur beter in positie kan worden gebracht, wil portefeuillehouder de heer Teeuwen zelf antwoord geven. Hierover zal het gesprek met elkaar worden gevoerd, zodat het is afgehecht in de nieuwe bestuursperiode. <i>TWEEDE TERMIJN</i> <u>Fractie Ongebouwd</u>, mevrouw <u>Vanderheijden-Knops</u>, is blij met de toezeggingen. Maar de klankbordgroep is om te klanken. Het zou iets waard zijn als input de hartenkreet die vanuit het algemeen bestuur is gegeven, daar neer te leggen om te zien hoe daaraan daadwerkelijk invulling kan worden gegeven, zodat het besluitvormingsproces iets kan verbeteren.	
4.2	Versnelling derde tranche Water in Balans Voorstel: 1. instemmen met het versnellen van de derde tranche van Water in Balans; 2. deze versnelling en daarbij behorende werkzaamheden als een belangrijke maatregel te zien in het kader van de Bestuursovereenkomst 'Waterveiligheid en Ruimte in Limburg' en derhalve ook als onderdeel van de financiering zoals afgesproken in de bestuursovereenkomst; 3. het hiervoor benodigde budget aan te merken als	Conform voorstel besloten.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	voorfinanciering/cofinanciering conform de afspraken in de Bestuursovereenkomst 'Waterveiligheid en Ruimte in Limburg'. <u>Fractie Water NATUURLijk</u>, mevrouw <u>Dielissen</u>, vermeldt dat in het begeleidend stuk de opmerking staat dat de indicatieve planning laat zien dat het mogelijk is voor 2030 gereed te zijn met de planvorming van wat nu op het programma staat. Daarbij zijn alleen aan de orde de knoppen eigen systeem en bescherming eigen woning. De maatregelen van de overige knoppen worden uitgesteld en kunnen een langere doorlooptijd hebben dan 2030. Hiermee wordt vooral bedoeld de integrale aanpak in het hele beekstelsel. Dat is niet gewenst. Het is algemeen bekend dat het hele watersysteem anders moet worden aangepakt. Er moet een omslag zijn in het denken. Er dient voortvarend te worden gekeken naar wat moet worden gedaan om duurzame oplossingen te vinden. Dus geen kleppen en muurtjes in het dal, maar bossen en vooral het terugbrengen van graften. De teleurstelling wordt uitgesproken omdat het een belangrijke stap zou moeten zijn in het anders omgaan met het hele watersysteem. In de ontvangen brief van de minister is de grootste prioriteit de klimaat effecten zodanig aanpakken dat het duurzaam is voor de toekomst. De stuwtjes en muurtjes zijn niet het meest duurzaam, maar dat is de rivieren en beken tot in de haarvaten aanpakken. <u>Fractie VVD</u>, de heer <u>Achten</u>, vertelt dat naar aanleiding van de wateroverlast in 2021 het algemeen bestuur heeft gevraagd of het mogelijk is een versnelling te realiseren in de uitvoering van Water in Balans-projecten en wat daarvoor nodig is. Met het voorstel kan een flinke stap in de aanpak van de wateroverlast worden gezet en kan een betere bescherming worden geboden aan de inwoners en ondernemers in Limburg. Er kan met het voorstel worden ingestemd op basis van de beantwoording in de commissie WZW, waarin is toegezegd dat de versnelling geen nadelig effect heeft op andere projecten qua capaciteit en financiering. Er worden uitsluitend no-regretmaatregelen genomen, omdat de focus in eerste instantie ligt op knop 3, het eigen systeem en knop 4, de bescherming van de eigen woning. <u>Fractie Ongebouwd</u>, de heer <u>Lemlijn</u>, kan akkoord gaan met	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	het versnellen van de derde tranche. Bij de risico's wordt genoemd het geen medewerking krijgen. Er moet op worden gelet dat als waterschap wordt gepraat over de waterdoelen en dat dat wordt gedaan vanuit de eigen expertise. Meekoppelkansen kunnen worden meegenomen, maar er moet op worden gelet de geloofwaardigheid niet kwijt te raken. Als de omgeving het gevoel krijgt dat het in de overleggen gaat over extra natuurontwikkeling, dan ontstaat er weerstand. Er moet voor worden gezorgd dat de omgeving het waterschap blijft zien als autoriteit op het gebied van waterbeheer, zodat de geloofwaardigheid blijft. Portefeuillehouder mevrouw <u>Van Wersch</u> merkt op dat er inderdaad uitgebreid in de commissie is gesproken over het feit dat het waterschap de knoppen 3 en 4 goed kan beïnvloeden. De capaciteit en middelen worden voorzien om qua planning het uit te voeren voor 2030. Er is ook aangegeven dat duurzaamheid van belang is. In de verdere aanpak, ook bij het programma Waterveiligheid en Ruimte, moet worden gezocht naar robuuste, structurele oplossingen. De bossen en de graften kunnen daarvan een onderdeel zijn. Maar er moet worden beseft dat de opgave zo groot is dat het de vraag is of het daarmee alleen wordt gered. In de commissie is ook aangegeven dat altijd zorgvuldig wordt afgestemd binnen het programma Water in Balans met het programma Waterveiligheid en Ruimte. Er worden geen dingen gedaan waarvan spijt wordt gekregen, maar er moet voortvarend door worden gegaan. Alles wat kan worden gerealiseerd, is meegenomen voor het verlagen van de kans op wateroverlast. Wat betreft de knoppen 1 en 2 zijn er continu gesprekken met de landbouw, natuurbeheer, de terreinbeherende organisaties en de gemeenten om daar ook afspraken te maken. Er is echter geen stok achter de deur, dus wat dat betreft wordt er wel gepraat en geprobeerd de partijen in de doe-modus te hebben staan. Bij knop 1, de landbouw, worden de vijftien maatregelen die daar liggen verder uitgebouwd. In samenwerking met de WUR en de proefboerderij wordt gekeken naar een nader onderzoek. Wat betreft de gemeenten wordt in elk bestuurlijk overleg gesproken over het afkoppelen van regenwater van het riool. Het heeft continu de aandacht.	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
4.3	De heer Achten heeft al vermeld dat in de commissie is aangegeven dat de financiën en capaciteit zijn voorzien. Het ene project schuift in. Hierop is een goede toelichting gegeven. Wat betreft natuurontwikkeling en inzet van de landbouw moeten zowel de terreinbeherende organisaties als de landbouw maatregelen nemen. Zij zijn hiermee al bezig. Hopelijk zal het mogelijk zijn dit in de komende jaren uit te bouwen. Ondanks het feit dat het niet helemaal passend is in het kader van het voorliggende voorstel, wordt aandacht gevraagd voor de simuleringsregeling voor de landbouw om extra maatregelen te nemen. Deze staat vanaf 1 februari aanstaande open. Hiervan kan gebruik worden gemaakt om in ieder geval andere teelten en andere vormen van landbewerking te gebruiken, waarvoor het waterschap een subsidie in de stimuleringsregeling heeft opengesteld. De <u>voorzitter</u> constateert dat kan worden ingestemd met het voorliggend stuk. Resultaten lerende evaluatie beekherstel Voorstel: instemmen met de reactie van het DB op de conclusies en aanbevelingen in het eindrapport Lerende evaluatie beekherstel. <i>EERSTE TERMIJN</i> <u>Fractie Waterbelang</u>, de heer <u>Pustjens</u>, vindt het een goed stuk, met goede aanbevelingen. Het plan van aanpak van het dagelijks bestuur wordt met belangstelling tegemoet gezien in de commissievergadering. Hopelijk worden alle belangen in het plan van aanpak meegenomen. <u>Fractie Ongebouwd</u>, de heer <u>Litjens</u>, is kritisch over de resultaten van de lerende evaluatie beekherstel, welke inmiddels bijna drie jaar heeft geduurd. De rapporten geven geen helderheid over de vraag of het verwijderen van stuwen in beekherstelprojecten zorgt voor verdroging en of het verstandig is om stuwen te verwijderen, gelet op de	Conform voorstel besloten.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	klimaatverandering. In de commissie is al een passage geciteerd, namelijk "De herinrichtingsmaatregelen in beekherstelprojecten worden zodanig ontworpen en met hydrologische modellen doorgerekend, dat de kans op ongewenste neveneffecten onder normale omstandigheden minimaal is." Het lijkt erop dat er meer vertrouwen is in modellen en een enkele peilbuis dan in expert judgement van aangelanden. Met andere woorden: met gezond boerenverstand en met de poten in de klei of in het zand. Echter, uit het onderzoek uitgevoerd bij Waterwijzer Natuur, een beoordelingssysteem waarbij ook rekening wordt gehouden met de klimaatverandering, is gebleken dat in de praktijk in het veld andere resultaten worden gemeten dan in de modelberekeningen. Het betreft een onderzoek van Alterra van afgelopen jaar. Het dagelijks bestuur wordt nogmaals opgeroepen om in navolging van buurwaterschap Aa en Maas de stuwen pas te verwijderen als de beken goed functioneren. Bij navraag bij het collega-waterschap werd vernomen dat de projecten door het algemeen bestuur worden vastgesteld. Dit is een bewuste keuze om het algemeen bestuur aangehaakt te houden. Het algemeen bestuur van Waterschap Limburg heeft veel gemandateerd aan het dagelijks bestuur. Dit is in de kern goed, want het algemeen bestuur maakt het beleid en controleert. Het dagelijks bestuur voert uit, mits een helder beleid met duidelijke kaders zijn vastgesteld. Hierover ontstaan steeds meer twijfels. Is er een helder beleid met duidelijke kaders als het gaat over beekherstelprojecten en als zijstraatje, Water in Balans-projecten? Er kan met de verantwoordelijke portefeuillehouder worden ingestemd met het feit dat het een complexe materie is, omdat elk project een project op zich is. Maar toch de vraag: hoe kan in de controlerende taak zonder helder beleid de balans tussen hydrologie en ecologie worden uitgevoerd? Of zou het een oplossing kunnen zijn om de projecten weer langs het algemeen bestuur te laten gaan? <u>Fractie Water NATUURLijk</u>, mevrouw <u>Dielissen</u>, is best wel tevreden over de resultaten van het onderzoek. De visie op hoe de beekdalen moeten worden aangepakt en de resultaten in Limburg van de afgelopen jaren, zijn heel erg mooi. Ook in het verleden zijn er op plekken dingen gebeurd die niet het gewenste streefbeeld hebben gekregen. En er is het ideaalbeeld. Er wordt begonnen met de plekken die niet zijn	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	geworden wat het had moeten worden en wat rechtstreeks te maken heeft met het bestuur. Er is gekeken op een plek waar een beekherstelproject is uitgevoerd in de periode tussen 2016 en 2017, waarbij de omgeving werd betrokken en de beek is hersteld. In die periode is er veel water gekregen en was de aandacht vooral erop gericht om al het water zo snel mogelijk weg te krijgen, vooral in landbouwgebieden. Hierdoor is op plekken het beekherstel niet goed uitgevoerd. Bij de beek, die eigenlijk veel te diep en te breed is, loopt het water meteen weg als op die plekken een stuw wordt weggehaald. Als het goed wordt gedaan en ook het onderhoud van de natuurbeek goed wordt gedaan, dan wordt het effect van de beek gekregen, namelijk dat deze water vasthoudt. Maar als er te veel wordt gemaaid, dan komt er geen begroeiing en komen er geen bomen. Er kan worden meegegaan in de suggestie om naar het voorbeeld van Brabant te kijken om te zien of het echt zo gaat werken, maar dan moeten de stuwen niet te vroeg worden weggehaald, zeker omdat het droog is. Er moet genuanceerd worden gekeken, omdat uit de evaluatie naar voren is gekomen dat het in het verleden niet zo goed te meten was, want er waren geen peilpunten. Bij de adviezen wordt aangegeven dat ervoor wordt gezorgd dat dit beter in de gaten kan worden gehouden. Als het zo droog blijft, dan moet het waterschap daarmee rekening houden. Uit de onderzoeken en peilingen van de nieuwe projecten komen concrete punten naar voren, waarmee rekening moet worden gehouden. Een robuust beekdal zorgt ervoor dat water wordt vastgehouden, dat er geen afstroom van vuil water wordt gekregen, waardoor een betere waterkwaliteit wordt gekregen. Ook wordt geen landbouwschade gekregen, want met een robuust beekdal is er ruimte voor het water en komt de boer niet met zijn aardappelen in het water te zitten. Verder is het duurzaam en toekomstbestendig, want het wordt in een keer ingericht. Als het goed wordt gedaan, dan zorgt de beek en de begroeiing van de beek in de toekomst ervoor dat het water schoon is en de omgeving de vorm beter vasthoudt. <u>Fractie VVD</u>, de heer <u>Achten</u>, vertelt dat het voorstel en de reflectie van het dagelijks bestuur betrekking hebben op het eindrapport Lerende evaluatie beekherstel. Het is een onderdeel van het proces dat uit twee fases bestond. Ten eerste was er het onderzoek naar het effect van het	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	verwijderen van de stuwen. Ten tweede was er de evaluatie van het beekherstel. Het laatste is aangepast naar een lerende evaluatie, omdat van de oudere beekherstelprojecten de benodigde informatie gedeeltelijk niet aanwezig of niet terug te vinden was, om deze goed en volledig te kunnen auditen. Het is goed dat het dagelijks bestuur een reactie geeft op de lerende evaluatie en wat daarmee wordt gedaan. Een dergelijke reflectie heeft het algemeen bestuur echter niet gehad op het rapport over het verwijderen van de stuwen. Er is geen antwoord gegeven op de vraag wat er gebeurt bij lage afvoeren in de zomer en wat hieraan kan worden gedaan. Er is geconstateerd dat de opmerking van de portefeuillehouder in het voorstel bij het commissieadvies, dat de droogte niet wordt veroorzaakt door de uitgevoerde herinrichting, feitelijk daarmee niet kan worden onderbouwd en dus een persoonlijke opvatting betreft. De positieve en meedenkende houding en de worsteling met deze complexe materie van de portefeuillehouder worden begrepen en gewaardeerd. In de lerende evaluatie is gekeken naar de beken die recent zijn heringericht. De eerste beekherstelprojecten dateren van het begin van deze eeuw, voor de wateroverlast van 2014, 2016, 2018 en 2021. Wat wordt gedaan met de honderden kilometers waarvan bekend is dat niet alle informatie er is of terug kan worden gevonden? Hoe wordt gecontroleerd of deze zijn uitgevoerd en functioneren zoals bedoeld en toegezegd? Kritiek en opmerkingen over het functioneren, beheer en onderhoud uit de omgeving gaan met name over deze heringerichte beken en niet over de recent uitgevoerde. Welke acties worden hierop gezet? Voor zover bekend, heeft het algemeen bestuur door de audit pas vernomen dat de informatie van de oudere beekherstelprojecten niet goed gedocumenteerd en terug te vinden is. Uit de reactie van het dagelijks bestuur blijkt dat in de afgelopen jaren hierin grote stappen zijn gezet en dat is goed. Maar het zou in het kader van de actieve informatieplicht wenselijk zijn geweest het algemeen bestuur hierover te informeren. Het beeld was voorheen namelijk dat alles goed op orde was. Kan van het dagelijks bestuur een reactie worden ontvangen op wat wordt gedaan met het feit dat geen antwoord is gegeven op de vraag wat er gebeurt bij lage afvoeren in de zomer en wat daaraan kan worden	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	gedaan? Wat wordt gedaan met de honderden kilometers heringerichte beken die niet goed in beeld zijn? Wanneer kan hierop een reactie worden verwacht? Portefeuillehouder de heer <u>Jansen</u> zegt dat de heer Litjens aangeeft dat drie jaar geleden is begonnen. Dat is op zich correct, maar er is in twee stappen op weg naar huis gegaan. De eerste stap was dat een evaluatie is gedaan met een klankbordgroep van de commissie en een aantal ambtenaren. Het opgeleverde resultaat is besproken. Het vervolg is dat werd geconstateerd dat een auditachtige evaluatie zou worden gedaan van het beekherstel om hierop dieper in te kunnen gaan. Tijdens de start van het proces, in het begin van de opdracht die Twynstra Gudde aan het uitvoeren was, werd geconstateerd dat voor een aantal trajecten de evaluatie niet mogelijk was, omdat er onvoldoende oude informatie beschikbaar was. Dat was voor het bestuur ook een verrassing. Deze informatie is gedeeld met de klankbordgroep. Op dat moment is de vertegenwoordiging van het algemeen bestuur verteld tegen het probleem aan te zijn gelopen. Er is een voorstel gedaan voor de voortgang en daarover is in gesprek gegaan. Uiteindelijk heeft de klankbordgroep het besluit genomen hoe verder te gaan op basis van het voorstel. Daarmee is het algemeen bestuur op het juiste moment geïnformeerd, want het dagelijks bestuur wist het ook niet eerder dan toen op zoek werd gegaan naar de informatie waarnaar de onderzoekers vroegen. De opdracht is uitgevoerd, zoals deze gezamenlijk is geformuleerd. In het algemeen bestuur is over de opdracht gesproken. Deze is in de werkgroep verder verfijnd. De leden van de werkgroep hebben alle ruimte gekregen om details of aanpassingen van het voorstel in te brengen. De evaluatie heeft een aantal zaken opgeleverd. Hier is in de commissie al uitgebreid bij stilgestaan. Er wordt een scheiding gemaakt tussen de oude projecten van bijvoorbeeld voor 2000 en de projecten van latere datum. Toen dertig jaar geleden beekherstelprojecten werden opgestart, was de situatie anders. Het klimaat en weer waren anders. Dus de perceptie van de mensen die de ontwerpen maakten, was gebaseerd op een ander beeld. Er wordt niet beloofd dat de projecten die de afgelopen twee jaar zijn uitgevoerd, over dertig jaar nog deugen, want het is niet	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	bekend wat er zal gebeuren met het weer. Het kan nog droger worden en er is wellicht een nog groter probleem. Maar er zijn dan misschien slimme ideeën uitgewerkt om dat op een bepaalde manier aan te pakken, waardoor het probleem in potentie groot is, maar er mitigerende maatregelen zijn genomen. Dit kan echter niet worden beloofd. Er kan alleen worden gekeken naar de huidige situatie en teruggekeken naar het verleden. Er wordt geprobeerd in een perspectief te plaatsen dat nu wordt gekeken met de huidige kennis. In het verleden zijn met andere kennis, andere omstandigheden en gezond verstand zaken op een rij gezet. De heer Pustjens kan worden toegezegd dat het plan van aanpak terug zal komen in de commissie. De belangen van het waterschap, de agrarische sector en de omgeving als deze van toepassing zijn, worden meegenomen. Het is vanuit het perspectief van de heer Litjens begrijpelijk dat hij kritisch is. De agrarische sector heeft evenveel last van droogte als de natuur. Op veel plekken is er het probleem van de droogte. Mitigerende maatregelen zullen misschien een effect hebben. Hierop kan niet vooruit worden gelopen. Maar het is duidelijk dat het een grote zorg is. In zekere zin wordt het verwijt neergelegd dat bij projecten meer gebruik moet worden gemaakt van de omgeving, dus de mensen in de omgeving die precies weten hoe het werkt. Hiermee kan deels worden ingestemd. Er moet zeker een goed contact zijn met de omgeving, maar de situatie is veranderd. De droogte, het klimaat en het weer hebben ook invloed. Mensen die weten hoe het vijftig jaar geleden was bij een bepaalde beek, kunnen niet meer vertrouwen op dat beeld, omdat nu de situatie soms heel anders is. De kennis wordt graag gebruikt, maar er moet ook worden gekeken naar de huidige situatie, want die is anders. Er moet nu worden gekeken naar wat mogelijk is. Dat er andere effecten zijn in de praktijk dan in een model, wordt direct geloofd. Een model is natuurlijk redelijk universeel en niet specifiek voor een beek. Er wordt geprobeerd alle variabelen in te brengen, maar dat is geen garantie dat het in detail gebeurt. Bijvoorbeeld in LIWA is veel informatie gestopt en toch wijken in de praktijk dingen af. In de commissie is uitgebreid stilgestaan bij het feit dat de stuwen pas weg worden gehaald als de beek goed functioneert. Daarin zit een tegenstrijdigheid. Er kan alleen maar worden gezien wat op de beek goed functioneert als de	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	stuw buiten gebruik is gesteld. Ook in de commissie is gezegd dat stuwen en natuurbeken haaks op elkaar staan. Dat zijn twee elementen die niet bij elkaar horen. Bij het weghalen van stuwen gaat het niet alleen over vismigratie. Achter de stuwen hoopt zich slib op, er ontstaat stagnant water en dat gaat ten koste van de fauna in de beek. Ook gaat het ten koste van paaigebieden voor vissen. Dit past niet bij de doelen van het herinrichten van de natuurbek. Er moet worden gezocht naar een goed evenwicht. Maar dat kan niet worden opgelost door toe te zeggen dat de stuwen blijven staan en deze worden weggehaald als alles werkt, los van de praktische consequenties. De heer Litjens vermeldt de plannen die in het algemeen bestuur zouden moeten komen. Dit gebeurt nu niet, omdat het is gemandateerd aan het dagelijks bestuur. De regels op dat vlak worden door het algemeen bestuur vastgesteld. Het is niet praktisch om alle projectplannen Waterwet van alle beekherstel dat moet worden gedaan, langs te laten komen. Er is wellicht een oplossing te vinden door de projecten in de commissie te bespreken, maar dan komen deze daarna niet meer in het algemeen bestuur. Het gaat er wellicht niet om op alle details mee te beslissen, maar wel om beter op de hoogte te zijn en de goede informatie te ontvangen en dat is op talloze manieren te regelen. Hierover kan in de nieuwe bestuursperiode worden gesproken. Mevrouw Dielissen geeft aan tevreden te zijn over het rapport. In het verleden is bij het beekherstel niet het optimale resultaat gehaald, omdat toch vanuit de omgeving over afvoeren werd gesproken. Als dat inderdaad de invloed van de omgeving is geweest, dan had het waterschap standvastiger moeten zijn, want beleid wordt niet in de omgeving gemaakt. Ook de doelen worden niet in de omgeving vastgesteld, maar door het waterschap. Dan wordt gezocht naar het evenwicht tussen wat de omgeving wel en niet bezwaarlijk vindt, maar als het versneld afvoeren is, dan moet er misschien snel actie worden ondernomen om de beekbodem toch maar op te hogen. Inmiddels is echter bekend dat dit in het kader van de verdroging de verkeerde actie is. In het rapport is iets genoemd over het onderhoud en het partnership met de aannemer. Dit is ook in het dagelijks bestuur uitgebreid besproken en is relevant gevonden. Er kunnen mooie plannen worden gemaakt, maar met verkeerd onderhoud kan dat snel	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	teniet worden gedaan. De heer Achten wil weten hoe de oude projecten worden gecontroleerd op functioneren en welke acties worden ondernomen. De informatie wordt tegenwoordig meer gestructureerd opgeslagen, zodat hierop in de toekomst gemakkelijker kan worden teruggevallen. De controle op het functioneren van de in het verleden herstelde natuurbeken gebeurt in het veld door toezichthouders en ook door de gebiedsmedewerkers. In het verleden zijn er ook stukken opnieuw aangepakt, omdat het niet functioneerde zoals de bedoeling was. Dat is altijd een optie. Uiteraard is het niet wenselijk, maar als een paar honderd kilometer beken worden hersteld, dan kan er altijd in een stuk iets misgaan of het kan anders uitwerken dan dat het was bedoeld. Het is niet het grootste probleem dat er eens iets misgaat. Als het structureel fout gaat, dan moet daarmee iets worden gedaan en liever voordat wordt geconstateerd dat het fout is. Signalen van buiten worden door de medewerkers van areaalbeheer wel degelijk opgepakt en teruggekoppeld naar de mensen die met de beekprojecten zijn bezig geweest om te kijken of er iets is misgegaan of dat het een effect is van wat verkeerd in het model is gestopt. Er wordt gereageerd als er een probleem ontstaat. In het kader van de Kaderrichtlijn Water moest het waterschap een kleine 300 kilometer beekherstel uitvoeren. Daarvan is ruim 200 kilometer gereed. Er zit nog 60 tot 65 kilometer in de programmering. Er wordt aan lange stukken gewerkt, dus dat schiet op. <i>TWEEDE TERMIJN</i> <u>Fractie VVD</u>, de heer Achten, gaat terug naar de opmerking met betrekking tot het informeren van het algemeen bestuur. Het klopt dat in de klankbordgroep de constatering is gedeeld en met elkaar is besproken. Het gaat erom dat in het voorstel staat al enkele jaren bezig te zijn met daarin stappen te zetten. Dit is besproken in 2022. dus er zit een tegenstrijdigheid in van enkele jaren, versus wat vorig jaar is geconstateerd. Dat is de enige opmerking die daarover wordt gemaakt. Het dagelijks bestuur heeft gereageerd op de lerende evaluatie en wat het daarmee gaat doen. Maar eigenlijk was de vraag of een algemene reactie tegemoet kan worden gezien op het onderzoek met betrekking tot het verwijderen van stuwen.	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	Wat wordt concreet gedaan? Hetzelfde met betrekking tot de honderden kilometers watergangen die zijn gerealiseerd. Als voorbeeld wordt genomen de Tungelroyse Beek. Er is nog steeds een discussie met de omgeving en het kan niet worden getraceerd wat precies is afgesproken waar naartoe wordt gewerkt. Bij de Eckeltse Beek heeft het waterschap naar aanleiding van een melding vanuit de omgeving het terecht opgepakt door te kijken hoe heden ten dage de beek moet worden ingericht om goed te kunnen functioneren. Maar dat zijn niet de enige beken. De Pepinusbeek, de Vlootbeek en dergelijke zijn vooral de beken waarover de discussie gaat. Als de discussie wordt gevoerd en naar buiten wordt uitgestraald ervan overtuigd te zijn dat het functioneert zoals het moet functioneren, dan is het lastig voor een lid van het algemeen bestuur dat niet alle informatie aanwezig is om dat te onderbouwen. Vandaar de vraag en er wordt graag een toezegging gekregen, dat het dagelijks bestuur daarop met een reactie komt hoe dat de komende jaren wordt aangepakt en welke acties hierop worden gezet. <u>Fractie Ongebouwd</u>, de heer <u>Litjens</u>, is blij met hetgeen de portefeuillehouder heeft geschetst over hoe het een en ander is verlopen. Ook is het voorstel verheugend om projecten wellicht in de toekomst in de commissie te laten komen en niet in het algemeen bestuur, want daar horen deze niet thuis. Het pleidooi is vooral dat een beter stuurbaar watersysteem wordt gewenst. Dus de essentie zou vooral moeten zijn water vasthouden als het kan en weglaten als het moet. Er werd een brief ontvangen van het waterschap over extra waterconservering. Hierin wordt voorgesteld dat het mogelijk is de duikers hoger te leggen op plaatsen van de zandzakdam of het aanbrengen van een duikerschot. Het is bijzonder dat de brief werd ontvangen net voordat het onderwerp wordt behandeld, ook richting de buitenwacht. Er is te zien wat voor signalen weer worden afgegeven. Er wordt gevraagd om in de haarvaten weer drempels of veredelde stuwen aan te leggen en in het eigen beleid worden stuwen weggehaald. Dit is natuurlijk om meerdere redenen, maar er zit enige tegenstelling in de berichtgeving. Portefeuillehouder de heer <u>Jansen</u> legt uit dat er een watersysteem is van bijna 3.000 kilometer, waarvan ongeveer	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	700 kilometer natuurbeken zijn. De rest is omgevingsgericht water. De door de heer Litjens genoemde brief gaat voornamelijk over omgevingsgericht water. Als het in de haarvaten past, dan is het bijna altijd omgevingsgericht water, behalve bij de bronbeken. Hiervoor geldt dat niet, want dan is het vanaf de bron natuurlijk water. Bij het merendeel van de kilometers water waarover het gaat, zit bovenstrooms water en dat wordt vastgehouden. Dat heeft effect op de natuurbeken, want eerst moet het water weer over de drempel heengaan voordat het weer de natuurbeek kan voeden. Maar de prioriteit is enorm hoog om water als droogtebestrijding vast te houden hoog in het watersysteem. In deze fase van het jaar zijn er geen situaties bekend waarbij er waterproblemen zijn in een natuurbeek. De voeding van de beek is een dergelijk uitgebreid gebied, dat het over het algemeen niet aan de orde is. <u>Fractie Ongebouwd</u>, de heer <u>Litjens</u>, vindt het absoluut terecht wat de heer Jansen zegt. Maar niet iedereen in de provincie is dagelijks met water bezig. Misschien had duidelijker uitgelegd moeten worden wat de verschillen zijn en waarom bepaalde dingen worden gedaan. Portefeuillehouder de heer <u>Jansen</u> zegt dat in de reactie van het dagelijks bestuur de aanbeveling staat om een procesregisseur te benoemen en die wordt meegenomen bij de verdere invulling van het sturingsmodel. Daar ligt met name de rol om te kijken welke meldingen er binnenkomen over twintig jaar geleden heringerichte beken waarmee nog iets moet worden gedaan. In 2023 zal hierover worden nagedacht en zal dit worden meegenomen om te kijken of daar de sturing kan worden georganiseerd. <u>Fractie VVD</u>, de heer <u>Achten</u>, vraagt of een toezegging kan worden gekregen dat het dagelijks bestuur ook een reflectie geeft op het verwijderen van de stuwen en hoe de honderden kilometers reeds heringericht water worden aangepakt. Hiervoor wordt graag een toezegging gekregen. Er werd al aangegeven dat het dagelijks bestuur dat in 2023 zal meenemen in de verdere evaluatie en het plan van aanpak. Portefeuillehouder de heer <u>Jansen</u> bevestigt dat de heer	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	Achten dat goed heeft begrepen. Portefeuillehouder de heer <u>Wolffhagen</u> geeft een verduidelijking over welke richting wordt ingegaan om de verdroging te bestrijden. De mensen die water onttrekken via een vergunning zijn bekend. De droogtecoördinator heeft een brief opgesteld. Het gaat eigenlijk om een stukje bewustwording. Het is de wens om continu de onttrekkers van oppervlakte- en grondwater erop te wijzen zorgvuldig om te gaan met water. Vandaar dat er vier discussiemiddagen worden georganiseerd. Dit wordt ook op bedrijfsniveau gedaan om ondernemers te laten zien wat de nieuwe initiatieven zijn om water vast te houden. Er zijn bedrijven bereid gevonden om een toelichting te geven op de mogelijkheden om zuiniger om te gaan met water, bijvoorbeeld met druppelinstallaties. Ook zullen andere zaken worden gepresenteerd. De brief was bedoeld als een stukje bewustwording, wat in een eerdere vergadering was medegedeeld. De <u>voorzitter</u> merkt op dat de heer Jansen een persoonlijke opvatting heeft geuit om projecten in de toekomst in de commissie te laten komen en niet in het algemeen bestuur. De heer Jansen heeft ook aangegeven als het wenselijk is dat te veranderen, dat dan daarvoor een geïkt natuurlijk moment de nieuwe bestuursperiode is. De voorzitter kan zich hierbij aansluiten.	
4.4	Governance Waterschap Limburg-Waterschapsbedrijf Limburg Voorstel: 1. Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) als geheel te integreren in Waterschap Limburg (WL); 2. daarbij de structuur en formatie van WBL zoveel mogelijk te continueren; 3. in te stemmen met het vervolgtraject voor integratie, dat op hoofdlijnen bestaat uit een inceptiefase, een uitwerkingsfase en een implementatiefase; 4. vanuit AB van WL een tijdelijke commissie Governance in te stellen met een begeleidende rol. In de commissie Governance zijn alle fracties uit het AB van WL vertegenwoordigd. Het DB van WL is verantwoordelijk	Conform voorstel besloten.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	voor de uitvoering van de integratie; 5. in te stemmen met de geraamde incidentele kosten van integratie van circa 1 miljoen euro. Plaatsvervangend portefeuillehouder de heer <u>Wolfhagen</u> vermeldt dat het een historische dag kan worden. De discussie over de governance heeft uitvoerig plaatsgevonden en het is een lang proces geweest. Het heeft ook nogal wat impact gehad op de organisaties. Naar de finale toe heeft het geleid tot spanningen. Spanningen zowel binnen de organisatie alsook bestuurlijk. Er hebben stevige discussies plaatsgevonden binnen de organisaties, de klankbordgroep, de fracties, maar ook binnen de besturen. De argumenten waarom WBL in WL wordt geïntegreerd, zijn helder en breed uitgemeten. Wat betreft de vier scenario's, de toegepaste systematiek, de beeldvorming, de oordeelsvorming en besluitvorming, heeft het proces in ieder geval gewerkt. In de commissie is uitvoerig gesproken over de aanpassingen. Er heeft een goede discussie plaatsgevonden, waardoor het stuk beter en concreter is geworden. De open einden zijn eruit gehaald. Deze worden in hoofdlijnen benoemd. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de integratie. De incidentele kosten worden teruggebracht naar ongeveer 1 miljoen euro. De inceptiefase wordt verkort met drie maanden. De integratie moet voor 2025 zijn voltooid. Het algemeen bestuur van WL heeft een kaderstellende en controlerende taak. Er wordt een directeur van WL aangewezen als ambtelijk opdrachtgever. Een punt van de heer Beckers is goed onthouden, namelijk hoe wordt omgegaan met de communicatie richting medewerkers. Dat is misschien in het stuk onderbelicht, maar als een besluit wordt genomen, dan gaat gelijktijdig een bericht uit naar alle medewerkers. Ook de ondernemingsraden worden zeer nauw betrokken bij de integratie. Dit wordt nogmaals herhaald, omdat het belangrijk is dat de hele organisatie goed wordt meegenomen in deze integratie. <i>EERSTE TERMIJN</i> Fractie <u>Waterbelang</u>, de heer <u>Beckers</u> zegt dat na de uitgebreide bespreking in de commissie en de aanpassingen die in het verbeterde stuk zijn geland, bijna gezegd kan worden	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	dat het een hamerstuk is, maar dat verdient het onderwerp absoluut niet. Een opmerking van de portefeuillehouder noopt om nog iets te zeggen. De positie van WBL als zelfstandige organisatie is een gemeenschappelijk regeling van de voormalige waterschappen en staat sinds de fusie van het Waterschap Limburg vanaf 2017 ter discussie. De vele vragen vanwege het ontbreken van voldoende informatie vanuit dit huis en zorgen over deze kostbare dochter van WL, die alsmaar meer geld ging kosten, hebben op enig moment geleid tot de vraag over de werkelijke invloed van het algemeen bestuur van WL op de beleidsstrategie en de bedrijfsvoering van WBL. De discussie over de dubbele petten kan iedereen zich nog herinneren. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een brede discussie over de governance en hoe invulling te geven aan een toekomstbestendig construct om het waterschapsbedrijf efficiënt, doelmatig en duurzaam vorm te geven. Na een uitgebreid onderzoek, klankbordgroep, BOB-model, vele vergaderingen en vooral niet te vergeten de enorme inzet en inspanning van de medewerkers van Twynstra Gudde, is uiteindelijk duidelijk geworden dat voor optie 3 wordt gekozen. Hierdoor ontstaat een grote bestuurlijke betrokkenheid en zeggenschap. Op termijn zullen de efficiencyvoordelen de transitiekosten compenseren. Dat moet echter niet het uitgangspunt zijn, want vele fusies blijken achteraf toch duurder te zijn dan vooraf gedacht. Het gaat erom dat de beoogde verbetering in efficiency en de taak worden gehaald, zodat het beter wordt, efficiënter, constructiever, er meer ruimte komt om gebruik te maken van de innovatie die aanwezig is en dat alles kan worden uitgevoerd in een organisatievorm die past bij de huidige tijd en de uitdagingen van de toekomst. Tijdens de gecombineerde vergadering van de commissie WBO- WZW van 11 januari 2023 is uitgebreid gesproken over de besluiten 1 tot en met 5 en over de genoemde risico's van integratie en de daarbij behorende risicobeheersing. Ook zijn de kosten en baten nader besproken en getoetst. Tevens is nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de positie van het personeel in het integratietraject en de rol van de tijdelijke commissie Governance. Naar aanleiding van het besprokene in deze vergadering heeft het dagelijks bestuur het voorstel tekstueel aangepast. Inhoudelijk kan akkoord worden gegaan met de aanpassingen. Er is hierover veel en lang gesproken. Het wordt	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	nu echt tijd om over te gaan tot uitvoering, want de tijd dringt. Er kan worden ingestemd met het voorliggende voorstel om te komen tot integratie van WBL in WL. <u>Fractie 50PLUS</u>, de heer <u>Arntz</u>, merkt op dat de spreekwoordelijke kogel door de kerk is. Bij de bepaling van de toekomstige bestuursstructuur tussen WBL en WL is afgesproken te komen tot een volledige integratie. Dat na een worsteling van ruim twee jaar, waarbij de klankbordgroep, soms zelfs werkgroep genoemd, een viertal nieuwe bestuursstructuren heeft onderzocht. Er wordt liever gesproken van bestuursstructuren dan governance. Het proces an sich verdient geen schoonheidsprijs. Steeds kwamen nieuwe problemen, fiscaal, organisatorisch of financieel boven tafel, waardoor iedere keer weer een nieuw inzicht ontstond en een mogelijke keuze steeds weer moest worden onderzocht en uitgesteld. Ook de samenstelling van de klankbordgroep bleek niet optimaal. Er is veel geleerd en er wordt voor gepleit het proces te evalueren en de leermomenten voor de toekomst op te halen. Graag een toezegging op dit punt. Desalniettemin is de uiteindelijke keuze en het traject uitgestippeld. Het lijkt dat er nu aan het werk moet worden gegaan. Het wordt een uitdagend traject, zowel voor de organisatie als het management. Maar er zit veel deskundigheid, zowel bij WL als bij WBL om dit proces binnen een jaar te regelen. Er moet in de gaten worden gehouden dat er contractueel een jaar de tijd is om het contract tussen WBL en de slibverwerker SNB onder te brengen bij WL. Zo is het geregeld in de stukken. Allen die in de klankbordgroep hebben gezeten, worden hartelijk bedankt voor de inbreng en prettige samenwerking. De uitvoerders van het besluit wordt voor de toekomst veel succes toegewenst. Er kan worden ingestemd met het voorstel. <u>Fractie VVD</u>, de heer <u>Achten</u>, vindt dat de in de gecombineerde commissie gemaakte opmerkingen goed zijn vertaald in het voorliggende definitieve voorstel. Er ligt een intensief en langjarig proces ten grondslag aan het voorstel. De door het algemeen bestuur ingestelde klankbordgroep heeft veel werk verzet en de nodige, soms pittige, discussies gevoerd. De collega-leden van de klankbordgroep worden hiervoor bedankt, want het heeft geleid tot het voorliggend voorstel.	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	Het is een strategisch besluit, waarbij wordt gerealiseerd dat het een behoorlijke impact heeft op het bestuur, de werkorganisaties en uiteindelijk ook de omgeving. Het draagt eraan bij om het waterschap toekomstbestendig te maken en goed in te kunnen laten spelen op de integrale aanpak van de wateropgave. Daarom wordt deze stap gezet. De politieke, financiële en bestuurlijke verantwoordelijkheid komt te liggen bij het algemeen bestuur van Waterschap Limburg. Dat is een belangrijk punt. Er is tevredenheid over het resultaat en daarom kan worden ingestemd met het voorstel. En nu aan de slag met de uitvoering. <u>Fractie Water NATUURLijk</u>, de heer <u>Freij</u>, zegt dat de heer Wolfhagen zijn toelichting begon met een verwijzing naar een historisch besluit en dat kan worden onderschreven. Het is een historisch besluit, waarbij eigenlijk een proces dat ergens in de jaren zeventig is begonnen, wordt afgerond. Er is een nog een actieve herinnering aan wat in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw gebeurde. Dat is niet zodanig dat al stukken worden kwijtgeraakt. Maar wat opviel bij het terugkijken in de geschiedenis is dat, behalve dat in 1973 Zuiveringsschap Limburg door de provincie werd ingesteld, in de jaren negentig waterjurist dr. Heemskerk al een uitgebreid en onderbouwd pleidooi hield voor een all-in Waterschap Limburg, waarin de waterschappen werden verenigd en het zuiveringsschap werd geïntegreerd. Nu is het een jaar of 25 verder en wordt het besluit genomen. In de commissie is gepleit voor een krachtadig besluit, zonder mitsen en maren. Daarom is het fijn om te constateren dat wat door diverse woordvoerders in de commissie is ingebracht, door het dagelijks bestuur is verwerkt in het voorliggende voorstel. Het is ook fijn dat de wijzigingen zijn gemarkeerd in het voorstel, waardoor het helder is waar het is aangepast. Alle aanpassingen en wijzigingen worden niet herhaald. Er kan in ieder geval worden ingestemd. In het stuk wordt als risico benoemd dat er weinig draagvlak zou zijn in delen van de ambtelijke organisatie voor de integratie als oplossing. In de commissie is de vraag gesteld of bekend is hoe groot deze delen zijn. Niettemin moeten deze serieus worden genomen. In de commissie is ook aandacht gevraagd voor de positie van die medewerkers. Het is noodzakelijk hierop alert te zijn. Net zoals er alertheid moet zijn op het feit dat er een zware belasting bij de organisatie is	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	en dat dit ook een extra belasting vormt, zoals door de directie is aangegeven. Ook dat moet serieus worden genomen. Ook wordt aangehaald het feit dat het niet alleen als een bedreiging moet worden gezien. Uiteraard zijn er zaken die het krachtig uitvoeren van een besluit bedreigen, maar er zijn ook grote kansen. Hiervoor moet ook aandacht zijn in de communicatie naar medewerkers en naar buiten. De beste krachten van twee organisaties komen bij elkaar en dat kan absoluut een meerwaarde hebben. Maar de kansen moeten worden benoemd en gerealiseerd, samen met de medewerkers. Daar graag aandacht voor. Uit het doorlopen proces zijn leermomenten te destilleren. Het voorstel van de heer Arntz wordt gesteund om daaruit lering te trekken voor de toekomst. De klankbordgroep wordt een groot compliment gegeven. Een aantal bestuursleden heeft bijna een jaar lang veel extra tijd gestoken in het proces, wat niet altijd even gemakkelijk liep. Dat is een compliment waard. Er ligt een goed voorstel en dat wordt gesteund. <u>Fractie Ongebouwd</u>, mevrouw <u>Vanderheijden-Knops</u>, vertelt dat na een lang traject van overwegingen en discussies een belangrijk besluit wordt genomen voor de toekomst van WL en WBL. Er wordt gekozen voor integratie. Vooral wordt gekozen voor de aanpassing van de governance. De structuur en formatie worden zoveel als mogelijk gecontinueerd en daarmee kan worden ingestemd. Hiermee komt er een oplossing voor de knelpunten uit het verleden met betrekking tot bestuurlijke zeggenschap en drukte en aansturing van WBL. De democratische legitimiteit wordt behouden en er wordt gekozen voor een efficiënte aansturing, zonder bestuurlijke drukte. Er blijft echter ruimte voor een bedrijfsmatige uitvoering en voor het aangaan van de toekomstige uitdagingen. Met WBL is er een mooi zuiveringsbedrijf en dat blijft ook zo. Iedereen kan trots zijn op de mensen die zich daar dag in dag uit met veel passie inzetten voor het zuiveringsbeheer en de waterkwaliteit. Er zal moeite worden gedaan om het integratieproces zo goed mogelijk te laten verlopen met behoud van de huidige sterke eigenschappen, zoals ondernemerschap, doelmatigheid en innovatief werken. Er moet ruim aandacht worden besteed aan de grote voordelen en kansen die de integratie biedt. De mogelijke nadelige effecten moeten niet meer leidend zijn. Het	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	veranderproces moet zo kort mogelijk worden gehouden met eenvoud en focus. Er is alle waardering voor het dagelijks bestuur voor de vertaling van de punten die vanuit het algemeen bestuur op dat punt zijn ingebracht. Er zullen inderdaad keuzes gemaakt moeten worden, maar er is alle vertrouwen dat er straks een algemeen bestuur zal komen dat daarin verantwoorde beslissingen gaat nemen. Iedereen wordt gevraagd daarin te geloven. Richting de klankbordgroep wordt de dank uitgesproken die een enorme inzet heeft geleverd bij de totstandkoming van het voorstel. Fractie <u>Bedrijven</u>, de heer <u>Verdellen</u>, begint met iedereen te bedanken die hieraan heeft meegewerkt, in het bijzonder de collega's in de klankbordgroep, maar ook de mensen van Twynstra Gudde en natuurlijk ook de medewerkers en directies van WL en WBL. Graag wordt onderstreept en dat wordt ook oprecht en rechtstreeks geadresseerd aan de aanwezige mensen van WBL, dat het vraagstuk niet gaat over de kwaliteit van het primaire proces van WBL, maar over de bestuurlijke ophanging, de bestuurlijke drukte, de dubbele petten en het gebrek aan transparantie dat daarmee samenhangt. Dat moet worden opgelost. Er wordt steun gegeven aan het voorliggende voorstel, zonder dat dit het primaire presteren van WBL diskwalificeert. Er zijn nog drie opmerkingen, waarvan er twee niet los kunnen worden gezien van het onvolprezen Cebeonrapport. Het wordt zeer betreurd dat het dagelijks bestuur de toezegging om het rapport te agenderen niet is nagekomen. Dat is een verkeerde inschatting van urgentie. Er zijn grote zorgen danwel twijfels bij de kwaliteit van de financiële onderbouwing. De argumentatie bij de 600.000 euro aan ICT-kosten ontbreekt nog steeds en dat over een totaal van 1 miljoen euro, met ook nog een rekenkundige stelpost. Dat maakt het geheel financieel fragiel. Het is jammer dat dit signaal uit de gezamenlijke commissievergadering niet verder is opgepakt. Er wordt aan de portefeuillehouder gevraagd om aan te geven waarom dat niet is gedaan, want dit werd verzocht in de commissievergadering, waarbij duidelijk is dat er een andere portefeuillehouder bij de gecombineerde commissievergadering aanwezig was. Het is goed om te zien dat de oneigenlijke kadasterkosten buiten beschouwing worden gelaten in de businesscase van het voorstel. Handhaving van structuur en formatie staat op	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	meerdere plaatsen aangegeven bij de risico's als beheermaatregel. Dat is een punt dat niet los kan worden gezien van het Cebeonrapport. Door het zo te stellen, wordt de boodschap van dat rapport miskend. Het rapport laat duidelijk zien dat in de bedrijfsvoering in haar algemeenheid en in de financiële besturing in het bijzonder, de lessen daaruit vervlochten moeten worden in een verdere aanpak van deze integratie. Dat raakt ook aan structuur, formatie en organisatorische aspecten. Hiervoor moeten de ogen open worden gehouden. Het is te wensen dat het traject alleen een aanpassing is van de governance en geen reorganisatie. Maar het is noodzakelijk reëel en eerlijk te zijn. Als de relatie met het Cebeon-onderzoek wordt gelegd, dan moet het helaas absoluut meer zijn. Het gaat om een brede professionalisering van de financiële besturing en de bedrijfsvoering. Op welke wijze denkt de portefeuillehouder bij het vervolgtraject hier in voldoende mate aandacht aan te kunnen besteden en de relatie te kunnen leggen met de kernboodschappen uit de Cebeon-analyse in de processtappen die worden gezet in de respectievelijke fases van de integratie? Plaatsvervangend portefeuillehouder de heer <u>Wolfhagen</u> vindt het lovende woorden. Er wordt aangegeven dat het een moeilijk proces is geweest, maar ook een met respect. Er is met respect gesproken over het gehele proces. Het was een moeilijk proces, want het gaat toch over de toekomstige positie van het waterschap. Nu zijn er wat dubbele petten. Er wordt misschien niet efficiënt genoeg gewerkt. Het was mogelijk hierover over de volle breedte te discussiëren. Er wordt aangegeven dat de medewerkers belangrijk zijn, want dat zijn de tools van de organisatie. Er kan van uit worden gegaan dat zowel de directies, maar ook het dagelijks bestuur daar zeer zorgvuldig mee omgaan. Het staat ook goed in het stuk beschreven. De medewerkers hoeven niet zenuwachtig te worden omdat zij misschien worden ontslagen. Dat heeft de aandacht. Namens het gehele dagelijks bestuur wordt dank uitgesproken, want het was moeilijk. Het was een worsteling, welke door iedereen werd ervaren. De heer Arntz zegt dat het geen schoonheidsprijs verdient en dat is pijnlijk, juist omdat het een zeer moeilijk proces is geweest, maar het is wel zorgvuldig gegaan. Er was eerst de beeldvorming, toen de oordeelsvorming en dan de	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	besluitvorming. Het traject is doorlopen zoals dat was voorgesteld met af en toe misschien een verschuiving naar links of rechts, maar er is geprobeerd de koers vast te houden. Ook wordt aangegeven dat er graag een evaluatie wordt gekregen van het hele proces. Het is belangrijk om terug te kijken hoe het proces is gegaan om te zien wat hiervan voor de toekomst kan worden geleerd. Er kan worden toegezegd dat een evaluatie zal plaatsvinden. Fractie <u>Waterbelang</u>, de heer <u>Beckers</u>, merkt op dat een Rekenkamer is ingesteld. Dus het zou wel eens een opdracht voor een onderzoek kunnen zijn. Plaatsvervangend portefeuillehouder de heer <u>Wolfhagen</u> zegt dat de Rekenkamer ook input kan leveren, maar dat ligt in feite bij het algemeen bestuur. De heer Achten is tevreden met het resultaat. Ook de integrale aanpak staat bij de heer Achten voorop en dat kan worden onderschreven. De heer Freij haalt aan dat het een historisch besluit is. De heer Heemskerk was een persoon met visie en dat na 25 jaar toch het besluit is genomen, zou hem hebben verheugd. In de risico's stond vermeld dat er misschien weinig draagvlak was bij de medewerkers. Het is niet te meten hoeveel dat exact is. Maar alleen al de opmerking wil zeggen dat heel zorgvuldig de communicatie moet worden gedaan naar de medewerkers. Dit zal serieus worden opgepakt. Het dagelijks bestuur zal alert zijn op spanningen of als er moeilijke beslissingen moeten worden genomen. De heer Freij zegt heel duidelijk dat de beste krachten bij elkaar komen. Deze zorgen voor meer ondernemerschap en innovatie. Mevrouw Vanderheijden-Knops heeft het over minder bestuurlijke drukte. Het waterschapsbedrijf is een mooi bedrijf. Er zit veel kwaliteit, ondernemerschap en innovatie, maar er moet worden bekeken hoe in een korte tijd de drie fases goed kunnen worden doorlopen en dat ook tijdig wordt teruggekoppeld naar het algemeen bestuur. De heer Verdellen bedankt terecht de medewerkers. Portefeuillehouder de heer <u>Sleijpen</u> durft niet te zeggen hoe de 600.000 euro ICT-kosten is onderbouwd, want de cijfers zijn niet bekend. Als het goed wordt aangepakt in het	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	integratietraject dan kan dat al in het eerste of tweede jaar worden terugverdiend. Als een exacte onderbouwing op prijs wordt gesteld, dan kan worden toegezegd dat zal worden getracht een en ander cijfermatig op te schrijven in de notulen van deze vergadering. De reactie van het dagelijks bestuur op het Cebeonrapport is nog niet gereed, omdat er maar één vergadering van het dagelijks bestuur is geweest en er moet een aantal dingen worden gecoördineerd. Vanuit het perspectief van het algemeen bestuur ging het wat meer over financieel en structuur. Maar aan de andere kant waren er ook opmerkingen van de heer IJff die nadrukkelijk gingen over zuiveringsprestaties etc. Het duurt even voordat het een en ander goed op papier staat. Het is de vaste intentie om de behandeling van het Cebeonrapport nog in de huidige bestuursperiode te laten plaatsvinden. Het vervlechten van de les van het Cebeonrapport wordt zeer nadrukkelijk gedaan. Binnen WBL is hiermee feitelijk voor een groot gedeelte al begonnen. De assetbase op orde is belangrijk. De leden van het algemeen bestuur van WBL weten ook dat er sterk is ingezet op het verbeteren van de interne controle, net zo goed als dat ook bij WL is gedaan. Het dagelijks bestuur is ervan overtuigd dat, als de twee afdelingen dicht bij elkaar worden gezet, er veel van elkaar kan worden geleerd en dingen van elkaar kunnen worden overgenomen, waardoor het proces beter wordt. <i>TWEEDE TERMIJN</i> <u>Fractie Lokaal-Limburg</u>, de heer <u>Berger</u>, kan instemmen met het voorstel. Dat is mede te danken aan hetgeen in de WGR staat. Uiteraard wordt iedereen hartelijk bedankt die hierbij betrokken is geweest. <u>Fractie Water NATUURLijk</u>, de heer <u>Freij</u>, komt terug op het punt van de medewerkers. Het zal niet euvel worden geduid, gezien de plaatsvervanging, maar als de heer Wolfhagen zegt dat de medewerkers gerust kunnen zijn, want er vallen geen ontslagen bij de reorganisatie, dan zou hij als medewerker ongerust worden, want het is geen reorganisatie. Het is het antwoord op een governancevraagstuk. Dit wordt gezegd, omdat graag wordt aangesloten bij de woorden van de heer	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	Verdellen, die zegt dat het meer is dan een governancevraagstuk, de brede verbetering van de professionele besturing en bedrijfsvoering. Hij koppelt dat mede aan het Cebeon-onderzoek waarover de collega in de commissie heldere woorden heeft gesproken. Dat zou wel een achterliggend doel van de hele oefening moeten zijn en niet alleen het 'petten'-probleem oplossen, maar ook de bedrijfsvoering en besturing verbeteren. Draagvlak is niet te meten volgens de heer Wolfhagen. De reactie zou zijn dat dit wel degelijk is te meten en sterker nog, het zou een aanbeveling zijn om dat te meten, nu en periodiek gedurende het proces. Dat is prima met eenvoudige instrumenten te meten en het is van belang om te weten hoe het staat en hoe zich dat ontwikkelt. Fractie <u>Waterbelang</u>, de heer <u>Beckers</u>, heeft nog twee opmerkingen. Een heeft betrekking op en sluit aan bij de opmerkingen die heer Verdellen maakt. Het was de bedoeling het punt te bewaren tot de rondvraag, omdat het conceptverslag van de commissie WBO niet wordt behandeld. Er zijn veel zinnige opmerkingen gemaakt in de commissievergadering over wat Cebeon precies aangeeft wat er moet gebeuren. Het zou wellicht completer zijn geweest als het mogelijk was geweest dit punt te bespreken. De heer Sleijpen zegt dat al zaken in werking zijn gezet en er wordt al van alles uitgevoerd. Maar in het geheel van het proces neemt het rapport een dusdanig belangrijke plek in, dat het eigenlijk onderdeel van de bespreking had moeten zijn. Hierop wordt teruggekomen, want dat is toegezegd. De tweede opmerking is dat het doemdenken moet worden losgelaten ten aanzien van het personeel. Het gaat er meer om dat de bestuurlijke organisatie anders moet worden ingericht. Er is geen sprake geweest van een reorganisatie van het bedrijf. Het gaat erom dat de bestuurlijke drukte wordt aangepast en dat in het bestuurlijk proces beter handen en voeten wordt gegeven aan het aansturen. Dat er uiteindelijk onrust ontstaat, zal niet vreemd zijn, want als er in de bestuurslagen iets verandert, dan heeft dat uiteindelijk impact in een organisatie. Hiervoor is nadrukkelijk aandacht gevraagd. Het is goed dat hier zeer zorgvuldig naar wordt gekeken.	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
4.5	Portefeuillehouder de heer <u>Wolffhagen</u> vindt de boodschappen helder van de heer Freij en de heer Beckers. Deze zullen op die manier worden opgepakt. De <u>voorzitter</u> constateert dat het stuk unaniem is vastgesteld. Moties vreemd aan de orde van de dag Motie ‘Nieuwe GLB en kansen voor Waterschap Limburg’ <u>Fractie Ongebouwd</u>, de heer <u>Litjens</u>, ziet uiteraard dat het buitengebouw volop in transitie is. Meekoppelkansen en werk met werk maken, horen tegenwoordig in het rijtje van populaire kreten. Met het aankomende nieuwe GLB en de opgave die Waterschap Limburg heeft, worden kansen gezien die helder zijn verwoord in de motie. Het is mogelijk er een groen-blauwe dienst van te maken; het wordt echter graag overgelaten aan de portefeuillehouder om hier invulling aan te geven. De <u>voorzitter</u> leest de motie voor: Het Algemeen bestuur van Waterschap Limburg, in vergadering bijeen op 25 januari 2023. Constaterende dat: 1. Het waterschap veel randen en werkstroken langs agrarische gronden heeft liggen. 2. Deze randen en werkstroken een belangrijke functie hebben voor de biodiversiteit. 3. Agrariërs bij het nieuwe GLB zelf te maken krijgen met (nieuwe) bufferstroken. 4. Agrariërs in het nieuwe GLB gestimuleerd worden een extra bijdrage te leveren aan het verbeteren van de biodiversiteit. 5. Brede bufferstroken bijdragen aan het versneld halen van de doelen van het waterschap voor een goede ecologische toestand van een waterlichaam en biodiversiteit. Overwegende dat:	De motie wordt unaniem aangenomen.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	1. De doelen van het waterschap en de eisen in het nieuwe GLB voor agrariërs steeds vaker bij elkaar aansluiten of elkaar zelfs versterken. 2. Het invullen van de eisen en doelen door beide partijen de nodige inspanningen vragen. 3. Door doelen te stapelen iedereen profiteert van zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Roept het Dagelijks bestuur op: 1. Mee koppel kansen te benutten door te onderzoeken hoe doelen efficiënt en effectief in gezamenlijkheid kunnen worden bereikt. 2. Voor de zomer van 2023 een voorstel te doen aan het Algemeen bestuur hoe hier invulling aan gegeven kan worden. 3. De aanpak, acties en maatregelen te koppelen aan de periode dat het nieuwe GLB loopt. En gaat over tot de orde van de dag. Fractie Ongebouwd Fractie 50PLUS Fractie VVD Fractie Lokaal-Limburg Fractie Waterbelang Fractie Bedrijven Fractie Water NATUURLijk <u>Fractie Water NATUURLijk</u>, mevrouw <u>Dielissen</u>, ondersteunt de motie graag, omdat een aantal effecten heel erg goed is voor het algemeen belang. Portefeuillehouder de heer <u>Wolffhagen</u> heeft de motie besproken binnen de organisatie. Het werd een goed voorstel gevonden, maar er is een klein probleem. Onder punt 2 staat: "Voor de zomer van 2023 een voorstel te doen aan het algemeen bestuur." Als zaken zorgvuldig moeten worden gedaan, dan is dat niet mogelijk. Er wordt liever vermeld dat na de zomer van 2023 met een voorstel wordt gekomen. Voor de toekomst wordt hierin misschien een groen-blauwe dienst	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	gezien. Het moet verder worden uitgezocht hoe dat in zijn werk kan gaan. Overigens kan het dagelijks bestuur zich daarin vinden, maar wel met de gemaakte opmerking. De <u>voorzitter</u> constateert dat de heer <u>Wolffhagen</u> voorstelt om 'voor' te vervangen door 'na'. Maar dan wordt in overweging gegeven om te vermelden 'voor de herfst'. <u>Fractie Ongebouwd</u>, de heer <u>Litjens</u>, kan met de toelichting van de voorzitter instemmen, want als het na de zomer is, dan kan het ook volgend jaar zijn. De datum is natuurlijk niet voor niets gekozen. Wellicht heeft de portefeuillehouder een gedachte over hoe het praktisch is op te lossen, want het zou jammer zijn als hiermee een jaar wordt verloren. Portefeuillehouder de heer <u>Wolffhagen</u> moet expertise inhuren om hierop een goed antwoord te kunnen geven. Dit moet nader worden onderzocht. <u>Fractie VVD</u>, de heer <u>Achten</u>, vult aan dat, als in 2024 wordt gevraagd dit toe te passen, het eind 2023, januari 2024 duidelijk moet zijn, want anders is de consequentie dat het een jaar opschuift. Graag wordt een reactie van het dagelijks bestuur vernomen nadat is geïnventariseerd wat realistisch is, zodat vooraf bekend is of wordt gestuurd op 2024 of 2025. Portefeuillehouder de heer <u>Wolffhagen</u> gaat zijn uiterste best doen om dit zo snel mogelijk boven water te krijgen. De <u>voorzitter</u> vermeldt dat de portefeuillehouder, namens het dagelijks bestuur de uiterste best zal gaan doen om het in te gaan vullen. Dit betekent niet dat het voor de meitelling is, maar dat hiervoor de uiterste best wordt gedaan. Er wordt begrepen dat de motie blijft zoals deze is, dus voor de zomer, met daarbij de opmerking dat het gaat om de meitelling. Met de opmerking van de portefeuillehouder namens het dagelijks bestuur, dat de uiterste best wordt gedaan om met de meitelling rekening te houden en de toezegging van portefeuillehouder namens het dagelijks bestuur, kan de motie op die manier worden vastgesteld.	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	Motie 'Steun kernenergie voor een CO2-neutraal waterschap' <i>EERSTE TERMIJN:</i> Fractie <u>VVD</u>, de heer <u>Noteborn</u> is begaan met het milieu en de omgeving. Er zijn grote zorgen over de anderhalve graad opwarming van de aarde. De Verenigde Naties heeft onderzoek gedaan. Er zijn vijf scenario's uitgeschreven hoe de anderhalve graad opwarming kan worden voorkomen. In ieder scenario komt kernenergie naar voren. Kernenergie is een van de mogelijkheden om de CO₂-uitstoot dermate terug te brengen dat er nog kans is om de anderhalve graad opwarming te voorkomen. Daarnaast is het belangrijk om te kijken naar de ruimtelijke ordening van het land. Limburg is best wel dichtbevolkt. Er zijn problemen met het aantal woningen. Er zijn problemen met de landbouw en het is ook niet wenselijk dat landbouwgrond verdwijnt. Wat dan overblijft, is kernenergie om de ruimtelijke inpassing beter mogelijk te maken. Dat is een van de voordelen en de reden waarom de motie is geschreven. De aanleiding komt eigenlijk door de motie die in de Provinciale Staten recentelijk is aangenomen, namelijk tot de kleine kernen komen. De provincie is bezig met een SMR. Dat is een kleinere reactor, maar het Rijk zit daarop nog niet te wachten en heeft dat nog niet in het landelijk beleid opgenomen. Het waterschap heeft een groot belang bij een goede energiemix. Het is wenselijk om in 2030 klimaatneutraal te zijn. Zodoende moet worden geprobeerd de lobby te gebruiken om de SMR tot Limburg te krijgen. De <u>voorzitter</u> leest de motie voor. Maastricht, 20 januari 2023 Het algemeen bestuur van het Waterschap Limburg in vergadering bijeen op 25 januari 2023 vreemd aan de orde van de dag. Constaterende dat: • Bij kernenergie geen CO₂-uitstoot vrijkomt; • Het niet mogelijk is de klimaatdoelen van maximaal 1,5 graad opwarming van de aarde te halen zonder kernenergie;	De fracties Waterbelang, Bedrijven en Water NATUURLijk stemmen tegen de motie. De motie is daarmee verworpen.

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	• WL en WBL samen verantwoordelijk zijn voor ca. 4% van het Limburgse elektriciteitsverbruik in relatie tot de gebouwde omgeving; • Kernenergie een van de veiligste manieren is om energie op te wekken; • De beschikbare ruimte in Limburg voor alle maatschappelijke opgaven beperkt is. Overwegende dat: • Kernenergie altijd beschikbaar kan zijn waardoor het regelbaarder en stabiel is dan zon en windenergie; • CO₂-uitstoot moet worden teruggedrongen om te zorgen voor een gezonde toekomst voor de volgende generaties; • De druk op grond voor wonen, natuur, landbouw, bedrijven en energie groot is en nucleaire energie weinig ruimte vraagt; • Het energieverbruik van WL en WBL maakt dat het Waterschap een belang heeft in een goede en betaalbare energiemix; • Het Limburgs parlement de motie “Tot de (kleine) kern komen” aangenomen heeft voor SMR’s. Draagt het dagelijks bestuur op om: 1. Kernenergie op te nemen in het duurzaamheidsbeleid van het Waterschap Limburg als een mogelijkheid om CO₂-neutraal te worden; 2. Een brief te sturen naar de Staten en gedeputeerden van Limburg dat het Waterschap kansen voor kernenergie ziet en de Provincie steunt in haar wens kernenergie een plaats te geven in de Limburgse energiemix; 3. Het belang van kernenergie voor een CO₂-neutraal Waterschap uit te dragen in communicatie en lobby waar dit passend is en kan bijdragen aan het realiseren van kernenergie in de Limburgse energiemix. En gaat over tot de orde van de dag. Fractie VVD, Guiseppe Noteborn Fractie Ongebouwd, Elian Vanderheijden-Knops Fractie 50PLUS, Jacques Arntz Fractie Lokaal-Limburg, Ad Berger	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	Daarmee kan het onderdeel vormen van de beraadslagingen van het algemeen bestuur. <i>EERSTE TERMIJN</i> <u>Fractie Waterbelang</u>, de heer <u>Breugelmans</u>, vermeldt hierover niet te gaan en in dat licht is er nieuwsgierigheid naar de beantwoording door het dagelijks bestuur. Dan wordt beslist of hiermee iets wordt gedaan. <u>Fractie Bedrijven</u>, de heer <u>Verdellen</u>, staat op zich sympathiek ten opzichte van deze motie, vooral omdat het beter is dan de biomassaverwerking vanwege de CO₂-uitstoot. Bovendien kan het bijdragen aan een stabiele energievoorziening tegen een constante en voorspelbare prijs. Er zit wel een 'schoenmaker-leestdimensie' in en er is gediscussieerd over de eigen cirkel van invloed. Inhoudelijk is er wel sympathie en steun, maar dat is de reden geweest waarom de motie niet met de andere fracties is ingediend. <u>Fractie Water NATUURLijk</u>, de heer <u>IJff</u>, heeft alleen de tekst van de motie gelezen en niet de brede maatschappelijke discussie op dit punt erbij betrokken. Er is geconcludeerd dat niet voor de motie zal worden gestemd. Er is vaker de discussie dat door het dagelijks bestuur wordt voorgehouden dat het algemeen bestuur niet over bepaalde onderwerpen gaat. Als er een onderwerp is waarvoor dat helemaal geldt, dan is het wel dit onderwerp. Er is begrepen dat in de RES expliciet is afgesproken dat de discussie over kernenergie een landelijke discussie is en geen regionale discussie. In die zin gaat Limburg er al niet over, maar zeker niet het waterschap, want dat is niet de rol in de energietransitie. Er is afgesproken dat het waterschap in 2025 energieneutraal zal zijn. Een ding is zeker, dat, als serieus de kant van de motie wordt opgegaan, 2025 nooit wordt gehaald en wellicht kan niet eens 2035 worden gehaald. Dus als de eigen ambities serieus worden genomen, dan moet het alleen al om die reden niet worden gedaan. Verder wordt nadrukkelijk ingezet op hernieuwbare energiebronnen. Kernenergie is geen fossiele brandstof, maar is geen hernieuwbare energiebron. Dus in die zin is deze	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	gelimiteerd aanwezig op de aarde en kan niet tot hergebruik van de brandstof worden overgegaan. Om die reden kan er niet mee worden ingestemd om deze grootschalig en kleinschalig in te zetten. Wat betreft kernenergie is het afval een langjarig en redelijk onoplosbaar probleem. Als wordt gekeken wat een kernreactor kan betekenen in het hele veiligheidsgebeuren in de omgeving, dan moet zeker worden gekeken naar de Limburgse situatie en dan moet daar geen kernenergie komen, ook als wordt gepraat over bijvoorbeeld de invloed van aardbevingen en het hoge water. Dus om die reden kan er niet worden ingestemd en zeker ook nog in het verlengde van de proliferatie, dus de mogelijkheid dat het afval wordt gebruikt voor andere doeleinden dan waarvoor het is bedoeld, zoals het idee om daarvan kernbommen te maken. De tijden en technieken veranderen, maar nog steeds is de eindconclusie tegen kernenergie, dus om die reden wordt tegen de motie gestemd. Portefeuillehouder de heer <u>Jansen</u> zegt dat in de afgelopen periode uitvoerig is geleerd dat het waterschap zich bij de kerntaken moet houden. Dat sluit aan bij de schoenmaker en de leest van de heer Verdellen. Dat is ook de reden waarom het dagelijks bestuur vindt dat als waterschap hierover geen uitspraak moet worden gedaan. Het waterschap gaat er niet over en heeft er geen of een hele kleine invloed op, ook niet via de RES. In het stuk staat een aantal zaken die door het dagelijks bestuur niet wordt gedragen. Dus de motie wordt ontraden. <i>TWEDE TERMIJN</i> Fractie <u>VVD</u>, de heer <u>Noteborn</u>, denkt het waterschap hierbij een groot belang kan hebben. De 4% relatief gezien tot de gebouwde omgeving, betekent dat er veel elektriciteit wordt verbruikt. Bedrijven in Limburg die ook zoveel energie gebruiken, zijn wel bezig met een lobby voor een goede energiemix, omdat zij willen dat het betaalbaar blijft in de toekomst en er een goed vestigingsklimaat is. Voor het waterschap is het ook belangrijk, zodat er een betaalbare en goede energiemix is voor de burgers later. De wettelijke taak wordt begrepen, maar er is een gigantisch belang. Er wordt van uitgegaan dat het dagelijks bestuur het belang van een	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	goede energiemix onderkent in deze regio. Daarnaast werd door de heer IJff gezegd dat het een landelijke discussie is. Echter, het Limburgse Parlement heeft een motie aangenomen, heeft het naar zich toe getrokken en gezegd dat er actief bij het Rijk wordt gelobbyd. Dan kan als regionale en provinciale overheid hier ook iets van worden gevonden en kan het worden gesteund. De heer IJff vermeldt een paar onjuistheden, zoals het afvalprobleem. Als kernenergie een leven lang wordt gebruikt dan is het langdurige afval ongeveer de grootte van een vuist. Dit moet inderdaad lang worden opgeslagen. De rest kan na twintig jaar opslag in de gft-bak worden gegooid. Daarnaast is kernenergie de meest veilige energiebron. Het is jammer dat met name de fractie Water NATUURLijk niet over de anderhalve graad begint, want het is onderzocht en de anderhalve graad kan alleen worden tegengehouden als ook kernenergie in de mix zit. Het is jammer dat snel voorbij wordt gegaan aan het klimaat en milieu. <u>Fractie 50PLUS</u>, de heer <u>Arntz</u>, merkt op dat steeds wordt gewezen naar de kerntaken van het waterschap. Dat is juist en daar moet bij worden gebleven. Er staat niet in dat het dagelijks bestuur wordt opgedragen om te participeren in een systeem, financieel bij te dragen, kennis aan te dragen. Dat staat er helemaal niet in. Er wordt een oproep gedaan om richting de provincie aan te geven dat ook het waterschap het belang onderstreept van kernenergie als onderdeel van de mix. Niet meer en niet minder. Het waterschap houdt zich nog steeds aan de kerntaken. Als er geen zon of wind is, de zonnecellen bedekt zijn met sneeuw, dan doen deze helemaal niets meer. Er is maar een kans om een stabiele energievoorziening te houden, zonder dat de diepvries moet worden uitgezet. Om dat allemaal te blijven gebruiken, is een stabiele energiemix nodig. Het kan niet anders dan door kernenergie in te zetten. Dat moet goed worden onderschreven, want kernenergie is als onderdeel nodig. In een periode als er te veel elektriciteit geproduceerd kan worden, ontstaat de situatie dat er ook waterstof kan worden geproduceerd, waardoor de stabiliteit alleen maar toeneemt. <u>Fractie Waterbelang</u>, de heer <u>Breugelmans</u> zal niet meegaan met de motie. Er zijn veel dingen genoemd, maar er wordt	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	graag voorkomen dat in een kernenergiediscussie terecht wordt gekomen. De heer IJff koos een andere weg met een lang betoog. Dit is niet de plaats om dat te voeren en de portefeuillehouder heeft uitstekend geantwoord. Dat wil overigens niet zeggen voor of tegen kernenergie te zijn. Dat is weer een andere discussie, welke misschien bij de koffie of een glaasje wijn moet worden gevoerd. Fractie <u>Water NATUURLijk</u>, de heer <u>IJff</u>, kan aansluiten bij de heer Breugelmans. Het eerstgenoemde punt was ook dat het waterschap hier volstrekt niet over gaat. De tweede termijn heeft weinig nieuwe informatie opgeleverd ten opzichte van het standpunt over de motie. Dus er kan worden vastgehouden aan de eerste termijn. Fractie <u>VVD</u>, de heer <u>Noteborn</u>, merkt op dat het waterschap deel uitmaakt van de RES Noord- en Zuid-Limburg. Met name de ruimtelijke inpassing is een groot iets. Het gaat ook over zonnevelden, windmolens etc. Kernenergie kan daarvoor een oplossing zijn. Als deelnemer van de RES gaat het waterschap daar ook gedeeltelijk over. Het is geen directe wettelijke taak, maar wel met een belang. Fractie <u>Water NATUURLijk</u>, de heer <u>IJff</u>, vindt in de eerste plaats dat de discussie die de heer Noteborn aanhaalt, niet direct een onderdeel was van de opdracht voor de RES. Sterker nog, als de ruimtelijke ordening en de schaarse grond zo belangrijk is voor de VVD, waarom is er dan destijds niet gestemd voor het sluiten van het vliegveld MAA, want dat leverde veel extra hectares op. De <u>voorzitter</u> vindt debatten altijd zeer de moeite waard en daarvoor wordt ruimte gegeven, maar er wordt niet over Maastricht-Aachen etc. gepraat. Fractie <u>VVD</u>, de heer <u>Noteborn</u>, attendeert de heer IJff erop dat het nu niet over MAA gaat, dus misschien is het handig om de discussie te voeren over zaken waarover het wel gaat en waarbij er een belang is. De <u>voorzitter</u> concludeert dat er onvoldoende draagvlak is om de motie aan te nemen. Op verzoek van de heer Noteborn	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	wordt de motie in stemming gebracht. Er wordt voor gestemd door de fracties van de VVD, 50PLUS, Bedrijven, Ongebouwd en Lokaal-Limburg. Tegen wordt gestemd door de fracties van Waterbelang en Water NATUURLijk.	
5	OVERIG	
5.1	Rondvraag en sluiting De <u>voorzitter</u> vertelt dat ongeveer tien maanden geleden de secretaris-directeur is uitgevallen. Dat was natuurlijk een vervelend moment. Maar voordat hij terugtrad, had hij zijn opvolging al goed geregeld. Dat is tekenend voor de secretaris-directeur die al tien maanden wordt gemist. De opvolging is aanwezig en dat was mevrouw Van der Kuil. Het was voor iedereen ontzettend wennen, want plotseling was er een waarnemend secretaris-directeur. Dat is ontzettend knap ingevuld door mevrouw Van der Kuil. Het was even wennen voor het dagelijks bestuur of als voorzitter, want de secretaris-directeur en voorzitter dienen een tweespan te vormen. Hetzelfde geldt natuurlijk voor de directie. Iemand moet van goeden huize komen om in een dergelijke situatie het iedereen naar de zin te maken en van de secretaris-directeur wordt verwacht dat sturing wordt gegeven. Het zal altijd blijven dat mevrouw Van der Kuil heeft gezegd dat kleine dingen klein moeten worden gehouden en aan grote dingen moet de aandacht worden geschonken die deze verdienen. De samenwerking is inspirerend en constructief geweest. Het was leuk om met elkaar te discussiëren, wat in het begin een beetje wennen was. Het is knap hoe mevrouw Van der Kuil de periode heeft ingevuld. Het dagelijks bestuur zal nog op gepaste wijze afscheid nemen van mevrouw Van der Kuil. Ook namens het algemeen bestuur wordt mevrouw Van der Kuil hartelijk bedankt voor de knappe ondersteuning die al die tijd is geleverd. Fractie <u>VVD</u>, de heer <u>Achten</u>, zou het prettig vinden als ook als algemeen bestuur op gepaste wijze afscheid kan worden genomen van mevrouw Van der Kuil, want het was een zeer prettige samenwerking. Mevrouw <u>Van der Kuil</u> vindt het bijzonder het woord te krijgen	

nr.	onderwerp / beknopte weergave besprokene / overwegingen	besluit
	en bedankt voor de mooie woorden. Er is met veel plezier bij het waterschap gewerkt. Er is veel geleerd en er is een bijzondere dynamiek. Dat heeft te maken met het waterschap en de functionele taak die het waterschap heeft. Er is de functionele democratie, waarbij iedereen passie heeft voor water en het besturen daarvan. Dat is heel erg mooi. Heel veel dank voor het vertrouwen. Gezien de urgentie van het waterbelang worden nog twee dingen meegegeven. Er dient met name te worden gekeken naar het overbruggen van de verschillen, want er is meer overeenkomst in wat wordt aangegeven dan verschillen en daarbij ook het waterperspectief mee te nemen. Dus het belang van het water zelf. Ook heel veel dank voor de samenwerking. Daarnaast is er fijn samengewerkt met de hele organisatie. Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter onder dankzegging voor de geleverde inbreng om 17.15 uur de vergadering.	

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Waterschap Limburg van

De secretaris-directeur,

De dijkgraaf,

ir. E.J.M. Keulers MMO

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck